

„Tricolorul la români - înseamnă de identitate”

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Mosincat
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de CHO
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

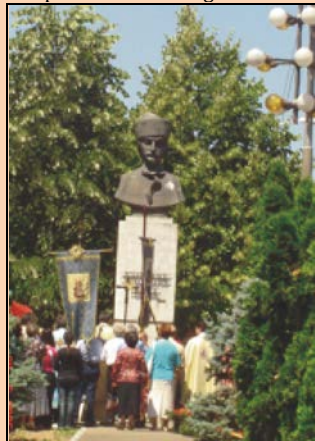
Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

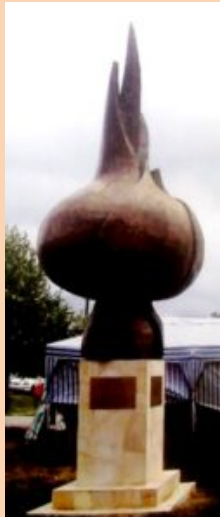
ISSN-L 2734 -6889

Sculptor - Cornel Durgheu

Avram Iancu - Oradea

Onor sculptorului Cornel T. Durgheu¹

*„Un popor e MARE, e la apogeu, când dă sculptură bună,
 când dă sculptori MARI”
 Gheorghe Dîmîtrie Anghel - sculptor*

Cel mai celebru artist plastic orădean este, fără nici o îndoială, Cornel T. Durgheu, sculptorul care a creat cel mai original monument pentru faimoasa CEAPĂ de Pericea. Când lumea zice că „nu dai o ceapă degerată” Cornel Durgheu se uită câte foi are ceapa și o pune pe soclu. Genială idee, care nu scapă apoi de Cartea Recordurilor!

El a creat multe și valoroase lucrări de grafică, busturi, sculpturi monumentale, răspândite și expuse în mai multe expoziții în țară și străinătate, mânat de o forță de muncă și creație extraordinară, disciplină și talent.

În sculptură, specializarea maestrului, dăruiește patrimoniului cultural arta sa monumentală. „Monumentul Martirilor Ciordaș și Bolcaș” din Beiuș, Busturile lui „Avram Iancu” de la Oradea și Salonta, Monumentul Pompierilor, Oradea, „Monumentul Eroilor” de la Homorog sau busturile monumentale ale lui C. Brâncuși, L. Blaga, Horea, Alexandru Roman sunt doar câteva dintre lucrările semnate de marele artist bihorean.

Înainte patria nu trebuie pus nimic! Și distinsul nostru artist a înțeles acest lucru iar opera și creația sa artistică reliefează prin expresie acest dominant sentiment de datorie și împlinire față de patrie.

După cum eroul legendar Avram Iancu a pus fericirea neamului său înaintea oricărei valori, așa și neobositul artist ne-a lăsat impunătoare monumente, cu mesaj artistic grăitor. „Craiu moșilor” nu s-a abătut de la această poruncă a datoriei, dragă sufletului său, pentru neamului său. S-a debarasat și de aleasa sufletului său, „Aninta, atunci când a aflat că s-a căsătorit cu amicul său Moldovan”. Dezamăgit de iubită, dezamăgit de împăratul Francisc Iosif, Avram Iancu, înnebunit în actul final al piesei concepute de Galia Tudor, îi citește tatălui său următorul testament: "Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită, pentru care după puteri am și lucrat până acum, fără

¹ Publicat în [15/11/2020](#) de [Mosincat Constantin](#)

„Tricolorul la români - înseamnă de identitate”

mult succes ba tocmai acum cu întristare văd că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimica. Nu știu câte zile mai pot avea; un fel de presimțire, îmi pare, că mi-ar spune, că viitorul este nesigur. Voiesc dară și hotărât dispun, ca după moartea mea, toată averea mea mișcătoare și nemișcătoare, să treacă-n folosul națiunii, pentru ajutor la înființarea unei academii de drepturi, tare crezând, că apărătorii cu arma legii vor putea scoate drepturile națiunii mele.

Semnat: Câmpeni la 30 decembrie 1850 Avram Iancu
Avocat și prefect emerit".

Între iubirea mamei și dragostea față de semenii, Avram Iancu preferă să-i apere pe oameni: "Să știi, mamă, că am să vin numai de dragul dumitale, dar ceva mai târziu, căci acum mai am alte lucruri de pus în rând!. Procesele cu urmăriții noștri cu pădurile, la Cluj!" Cu sufletul plin de admirație pentru înaintașii martiri ai neamului, care, cu devotament până la sacrificiul de sine, au disprețuit viața în interesul libertății naționale, Gallia Tudor ne prezintă tragedia istorică a craiului munților Avram Iancu. Tragedia personală, prin modul de prezentare devine una națională prin simbol, prin acțiune și prin idealul pentru care s-a bătut eroul. **"Avram Iancu - tragedie istorică"** este o piesă de teatru a cărei punere în scenă ar cinsti orice teatru românesc, fapt pentru care am semnalat-o în rândurile de față.

Am recurs la relatări despre figuri legendare, care se ocupă de conservarea memoriei vii a aceeași legende eroice - Avram Iancu. În împrejurările de astăzi unii ar fi tentați să nu mai considere necesar aducerea în actualitate a personajelor intrate în legenda populară românească. Acestora le impune, cu o forță de sinteză aparte, sculptorul Cornel Durgheu, creația sa de excepție: Bustul lui Avram Iancu, din Oradea (foto). Fără a avea pretenții calificate de critic de specialitate ne îngăduim a observa că această lucrare întrunește, prin trăsături definitorii, personalitatea puternică a Craișorului, sobrietatea și hotărârea acestuia. De fiecare dată descoperim noi însușiri pe care artistul le-a surprins, cu finețe și măiestrie. Mă fascinează privirea eroului. Gândurile ce se vor împlini căci, Avram Iancu, „*nu avea altă dorință decât să-și vadă nația fericită*”. Acest gând testamentar flutură în înaltul soarelui, frumos șlefuit în marmură și este parcă transmis, trecătorului grăbit, prin flamura ce se leagănă în vânt și care nu-ți dă pace să treci nepăsător. Sunetul prelung de buciume, ce-și chemă oastea parcă la lupta dreaptă care nu s-a produs, întristează chipul semeț al eroului nostru. Acestui chip legendar nu-i mai trebuie alăturat - din motive lesne de înțeles - decât oastea pe care a ridicat-o la înălțimea virtuții săvârșite de însuși moșul Apusenilor.

Cornel Durgheu ni-l prezintă pe erou într-o postură de om preocupat de soarta a lor săi. Așa îl percep de câte ori încerc un dialog cu eroul pe teme diverse, cum ar fi: organizarea oastei populare după model roman, sfatul și taifasul cu căpitanii și prefectii săi, înțelegerile și neînțelegerile cu autoritățile imperiale și cu ungurii lui Koșuth, sau cu prietenii de peste Carpați.... Și de fiecare dată răspunsurile parcă nu mă mulțumesc. Rămâne permanent senzația că nu știm destul, că nu s-a spus destul despre suferința înaintașilor, că nu facem suficient pentru ca personajele legendare ale statuilor să grăiască, să ne transmită puterea pe care cei dăltuiți în eternitatea bronzului nu au avut-o, ca în libertate să se afirme pe ei și pe ai lor. Subscriu la ideea lui Ioan Aurel Popovici că *"și miturile și legendele fac parte din istoria unui popor"*². Avram Iancu, pe lângă faptul că este un exemplu tipic din acest punct de vedere, este prezent zilnic în viața Oradei prin lucrarea sculptorului Cornel Durgheu.

Artistul înlocuiește „**sabia**”, care era simbolul luptei lui Avram Iancu, cu o înfățișare senină, naturală, optimistă în care se regăsește mitul, care cheamă mai degrabă privitorii - participanți la sărbătoarea și victoria spiritului său de luptă. **Fluierul** simbol al jertfei și al morții eroice îl intuim, pentru că-l știm bine așezat la cingătoare, alături de pistoale. Simbol al tinereții și al dinamismului, prin impetuoșitatea sa Avram Iancu a pus stăpânire pe natură și a făcut din Munții Apuseni o cetate inexpugnabilă unde el era stăpân. De acolo pe firul Crișurilor vestea vremuri mai bune. Poate de aceea artistul l-a plasat pe un soclu înalt, ca de acolo, să reverse speranță, încredere și demnitate în câmpie. Nu este împodobit cu straie de sărbătoare ci cu frumosul suman pe care-l purta și la horă și la târgul din

²Nicolae Brânda, *Adio, la arhive!*, interviu cu Ioan Popovici, în *Crișana*, 6 ianuarie 1998

„Tricolorul la români – înseamnă de identitate”

Abrud și atunci când, înfrânt, s-a retras în munți. Prin înfățișare, port și preocupări se identifică cu aceia pentru care s-a dăruit și s-a bătut fără încetare. Și atunci când puterile i-au slăbit idealul său a fost preluat de alte și alte generații, până la Marea Unire.

Am fost martor la memorabila zi în care s-a făcut dezvelirea statuii. Am simțit freamătul și mândria românilor adunați, cu mic, cu mare, atunci când, acompaniați de famfara militară a garnizoanei, poporul din piață a cântat «*Deșteaptă-te române*», voind parcă a-l asigura pe *Crăișor* că jertfa sa n-a fost zadarnică, că lupta sa pentru drepturile și libertățile românilor se împlinește, încet, încet. Onorul gărzii, ca un marș triumfal, încoronat cu cântecul de însoțire, drag tuturor, și orădenilor în special, «**lancule mare, lancule tare, Cu noi să fii, tu însoțește și întinerește pe ai tăi fii³...**» a pus o pecetea pe o stare de fapt: istoria vie a lui Avram Iancu se retrăiește, prin acest monument, în fiecare zi aici la Oradea. Meritul incontestabil al acestui eveniment aparține deopotrivă inițiatorului – Gl. Lazăr Cârjan, inspector șef al Inspectoratului Județean de Poliție Bihor și colaboratorilor domniei sale – și autorului lucrării sculptor Cornel Durgheu.

Mergând pe firul manifestărilor omagiale ale eroului național Avram Iancu aflăm dintr-un studiu semnat de Dr. Iulian Boțoghină că imaginea eroului a fost folosită de către „regele Ferdinand I pentru a-și construi sieși rolul de salvator și de unic întregitor al tuturor românilor”. Mitul și legenda istorică se transformă și se deformează prin astfel de manevre într-un mit politic⁴.

La ceas aniversar, strânse oamă după toamnă, 75 de ani, distinse prietene, din partea *Asociației Naționale a Cavalerilor de Clio*, și a Revistei **Cetatea Cavalerilor** urarea noastră de SĂNĂTATE și un tradițional

La Mulți Ani, maestre, distinse Cavaler!

Oradea,
16 noiembrie 2020

³ Marșul lui Iancu se aude zilnic, în Oradea, la ora exactă, dată de orologiul instalat în turnul primăriei.

⁴ Iulian Boțoghină, 1924: Centenarul nașterii lui Avram Iancu. Mitul creator de imagine, în *Cetatea Bihariei* nr. 2, Oradea 2004, p. 36-38 „*Mitul politic înseamnă multă fabulație, este deformarea sau interpretarea ce recuză în mod obiectiv realul. Dar, deși e o legendă, el exercită și o funcție explicativă, furnizând un anumit număr de chei pentru înțelegerea prezentului [...] Rolul explicativ este dublat de rolul mobilizator[...]*”, Raoul, *Mituri și mitologii politice*, Editura Institutul European, Iași, 1977, p. 4